

*A közepes és kishitelintézetek
könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

Bevezetés

1. Fogalmi meghatározás

- 1.1 A könyvvizsgálati standardok megközelítése
- 1.2 Magyarországon hatályos jogi keretek
- 1.3 Közepes és kishitelintézetek jellemzői
- 1.4 Szövetkezeti hitelintézetek jellemzői

2. A hitelintézetek könyvvizsgálatának célja

3. A hitelintézetek könyvvizsgálatának folyamata

- 3.1 A megbízás elfogadásának feltételei
- 3.2 Tervezés
- 3.3 A könyvvizsgálati bizonyítékok megszerzése
- 3.4 Áttekintés, az eredmények értékelése
- 3.5 Jelentéskészítés
- 3.6 Összegzés

4. A könyvvizsgálati eljárások végrehajtása, ütemezése

5. Ismétlődő megbízások

6. A Felügyelet és a könyvvizsgáló kapcsolata

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

1. Fogalmi meghatározás

1.1 A könyvvizsgálati standardok megközelítése

• Közepes és kishitelintézetek+fogalma

- nem lelhető fel sem jogszabályokban
- sem a könyvvizsgálati standardokban
- nem szól róla egyetlen kapcsolódó állásfoglalás sem

- a kisvállalkozások módszertani útmutatója
- a kereskedelmi bankok könyvvizsgálatának sajátosságait tartalmazó 1000., 1004. és 1006. témaszámú állásfoglalás
- a hitelintézetek könyvvizsgálatában szerzett gyakorlati tapasztalatra alapoztuk.

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

1.2 Magyarországon hatályos jogi keretek

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. Törvény (továbbiakban Hpt.)

- A hitelintézet az a **pénzügyi intézmény**, amely a pénzügyi szolgáltatások közül legalább betétet gyűjt, vagy más visszafizetendő pénzeszközt fogad el a nyilvánosságtól, valamint hitelt és pénzkölcsönt nyújt.
- Kizárólagos tevékenység (betétgyűjtés, pénzforgalmi szolgáltatás, készpénzhelyettesítő eszköz kibocsátás, pénzváltás)
- működési forma (bank, szakosított hitelintézet, szövetkezeti hitelintézet)
- jegyzett tőke (kettő milliárd, külön törvény, 250 millió, dotációs tőke kettő milliárd)
- tulajdonosi jogok, (szövetkezeti hitelintézetek esetében egy tulajdonosnak sem a közvetlen és közvetett tulajdoni hányada, sem az általa gyakorolt szavazati jog mértéke nem lehet több tizenöt százalékánál)
- prudens működés feltételei (számviteli rend, nyilvántartási rend, belső szabályzat, személyi és tárgyi feltételek, informatikai, műszaki biztonsági)

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

1.3 Közepes és kishitelintézetek jellemzői

- amennyiben nagyszámú tulajdonossal működik, a tulajdonosi döntések formálisak, ebben a következőkben
- a vezetés erősen személyhez kötött, sokszor egy személy kezében koncentrálódik
- viszonylag kisszámú termék forgalmazása, más bank termékeinek forgalmazásával kiegészítve, és az azokban rejlő kockázatok felvállalása
- alacsony technológiai színvonal, alacsony szavatolótőke ebben a területen jól behatárolható kis- és középvállalkozói és lakossági ügyfélkör
- korlátozott belső ellenőrzések, ami szélsőséges esetekben abban is megnyilvánulhat, hogy a szervezeti felépítésben elfoglalt helye szerint független belső ellenőrzés, valójában erősen vezetői befolyás alatt áll.
- 600 milliárd Ft mérleg-felhalmozást nem érő hitelintézeteket

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

1.4 Szövetkezeti hitelintézetek jellemzői a könyvvizsgálati kockázatot növelő szempontok

- nincs tényleges tulajdonos
- felügyelő bizottság korlátozott működése
- belső ellenőrzés felkészültsége
- kevésszámú saját termék
- a hitelezési döntések több szubjektív elemet tartalmazhatnak
- általában földrajzilag egy régióban tevékenykednek
- kapcsolt vállalkozások működése nem jellemző

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

Közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának folyamata a módszertani útmutató alkalmazásában

A megbízási elfogadásának feltételei

Tervezés

- kockázatbecslési eljárások
  - Az ügyfél és környezetének megismerése
  - A belső ellenőrzési rendszer felmérése
- lényegesség meghatározása
- lényeges hibás állítások kockázatának felmérése **pénzügyi kimutatások és állítások szintjén**, valamint az azokra adott válaszok meghatározása
- könyvvizsgálati eljárások jellegének, ütemének és terjedelmének tervezése
- az elvégzendő munka összehangolása

Könyvvizsgálói bizonyítékok megszerzése

- alapvető vizsgálati eljárások elvégzése (elemző felülvizsgálat, szemrevételezés, információk bekérése és visszaigazolás)

Áttekintés, az eredmények értékelése

Jelentéskészítés

Összegzés

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

Különleges könyvvizsgálati megfontolások indokoltak a hitelintézetek esetében, mert

- az ügyletekkel kapcsolatos kockázatok sajátos természettel bírnak
- rövid idő alatt jelentős hitelkockázatokat eredményezhet
- az ügyleteket feldolgozó számítógépes rendszer erős függőséget jelent
- a különböző törvényi szabályozások hatással lehetnek a működésére
- folyamatosan új termékek és szolgáltatások jelennek meg, amelyek nem szükségszerűen vannak összhangban a számviteli elvek és a könyvvizsgálói standardok fejlődésével

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.1 A megbízás elfogadásának feltételei

A könyvvizsgálónak mérlegelnie kell, hogy

- a) megfelel-e azoknak a jogszabályi előírásoknak, amelyeket a hitelintézetek könyvvizsgálóival szemben támasztanak a vonatkozó jogszabályok,
- b) ismeri-e azokat a speciális számviteli elveket, jogszabályi követelményeket, szakmai iránymutatásokat, amelyeket a hitelintézetek alkalmaznak

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

a) A hitelintézetek könyvvizsgálóival szemben támasztott jogszabályi elírások;

Csak akkor adható az érvényes könyvvizsgálói **engedéllyel rendelkező**, bejegyzett könyvvizsgáló (könyvvizsgálói társaság) részére megbízás, ha

- a könyvvizsgáló (könyvvizsgálói társaság) pénzügyi intézményi **minősítéssel** rendelkezik,
- a könyvvizsgáló **nem rendelkezik** a hitelintézetben közvetlen vagy közvetett **tulajdonnal**,
- a könyvvizsgálónak **nincs a hitelintézettel szemben fennálló kölcsöntartozása**, valamint
- a **befolyásoló részesedéssel rendelkező tulajdonos** a könyvvizsgáló cégben **közvetlen vagy közvetett tulajdonnal nem rendelkezik**.

További elírásokat tartalmaz a Hpt. 133.§ a természetes személy könyvvizsgáló és a könyvvizsgáló társaságok **függetlenségére** és az **összeférhetetlenségére** vonatkozóan

A megbízás elfogadásának dokumentálási követelményei

- **II/A1** Megbízás elfogadása, meghosszabbítása, **II/A2** Megbízási szerződés, **II/A3** Elfogadó nyilatkozat,

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.2 Tervezés

A tervnek különösen az alábbiakat kell magában foglalnia:

- **elegendő ismeret szerzése** az ügyfél üzleti tevékenységéről, valamint a számviteli és belső ellenőrzési rendszerekkel megismerése;
- a könyvvizsgálati kockázat szintjének becslése;
  - azt a kockázatot, hogy lényeges hibás állítások fordulhatnak elő **(eredendő kockázat)**
  - azt a kockázatot, hogy az ügyfél belső ellenőrzési rendszere nem fogja megakadályozni vagy feltárni az ilyen hibás állításokat **(ellenőrzési rendszerkockázat)**
  - azt a kockázatot, hogy a fennmaradó lényeges hibás állításokat a könyvvizsgáló nem fogja feltárni **(feltárási kockázat)**;
- az elvégzendő könyvvizsgálati **eljárások jellegének, ütemezésének és terjedelmének** meghatározása és a vizsgálati program elkészítése;
- a **vállalkozás folytatása** elvének mérlegelése
- Külső szakértők bevonása
- Logisztikai kérdések

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

Milyen tartalommal készüljön a könyvvizsgálati stratégia és az átfogó terv?

3.2.1. A könyvvizsgálati stratégiában be kell mutatni

3.2.2. Az átfogó könyvvizsgálati terv kidolgozása

- **Kockázatbecslési eljárások**
Az ügyfél és környezetének megismerése
A belső ellenőrzési rendszer felmérése
- **Végrehajtási lényegesség meghatározása**
- **A lényeges hibás állítás kockázatának felmérése az állítások szintjén és az azokra adott válaszok meghatározása**
- **További könyvvizsgálati eljárások jellegének, ütemezésének, és terjedelmének tervezése (A könyvvizsgálati program elkészítése)**
- **Logisztikai tényezők meghatározása (pl. munkacsoport összeállítása, a vizsgálat ütemezése)**
- **Más szakértők, belső ellenőrzés munkájának felhasználásáról hozott döntés**
- **Egyéb, a könyvvizsgálat során figyelembe veendő tényezők összefoglalása**

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

Könyvvizsgálati kockázat becslése;

A/ A könyvvizsgálati kockázat három összetevője;

- - **az eredendő kockázat** (annak a kockázata, hogy lényeges hibák fordulnak elő)
- - **az ellenőrzési kockázat** (annak a kockázata, hogy a hitelintézet belső ellenőrzési rendszere nem akadályozza meg és nem javítja ki ezeket a hibákat)
- - **a feltárási kockázat** (annak a kockázata, hogy bármely lényeges fennmaradó hibát a könyvvizsgáló nem tár fel).

A hitelintézeti tevékenység jellemzően **magas eredendő kockázatú** könyvvizsgálati területnek minősül!

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

B/ A hitelintézetek tevékenységben rejlő kockázatok jellemzői

1006. témaszámú állásfoglalás megközelítésében

- **a termékek és szolgáltatások kockázatai** (a hitelezési kockázat, kamatláb kockázat, likviditási kockázat, devizaárfolyamokkal kapcsolatos kockázat, piaci kockázat, vagyonkezelési kockázat) és
- **a működési kockázatok** (Nagy mennyiségű ügylet rövid határidőn belüli pontos feldolgozásának igénye és az ebből adódó kockázatok; adatok időbeni feldolgozása, belső ellenőrzés zavarai, adatvesztés, adatrongálás veszélye, pénzügyi információk miatt piacvesztés)

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

Basel II. Egyezmény megközelítésében a hitelintézetek kockázata:

- **hitelezési kockázat**
- **üzleti kockázat** (t kehelyzetet, t kemegfelelést, az eszközforrás gazdálkodást, likviditási kockázatot, a jövedelmez séget)
- **m ködési kockázat** (a bels folyamatok, rendszerek, emberek nem megfelel en összehangolt m ködése, avagy meghibásodása, illetve valamilyen küls esemény hatására bekövetkező veszteség kockázata)

Az egyes kockázati elemek kapcsolata, egymásra hatása

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.2.2.1. Az ügyfél és vállalkozási környezetének megismerése

- **a) az ágazati, szabályozási és egyéb külső tényezőkről szerzett információk megszerzése, a gazdálkodó jellemzőinek megismerése**
  - gazdasági és szabályozási környezet
  - üzletágak piaci feltételei
- **b) a célkitűzések és stratégiák, és a kapcsolódó kockázatok feltárása**
  - az idejében történő korrekciós intézkedés elmulasztásának tulajdonítható veszteség;
  - a veszteség fedezésére képzett megfelelő értékvesztés kell időben való rögzítésének elmaradása;
  - az ügyletek nem megfelelő vagy nem pontos kimutatás a pénzügyi kimutatásokban vagy egyéb jelentésekben
- **c) a hitelintézet pénzügyi teljesítményének értékelése és áttekintése**
  - számviteli nyilvántartások teljessége
  - az ügyletekből származó kockázatok belső ellenőrzés általi kiszűrése
  - a veszteségek fedezetére képzett értékvesztés;
  - az adatszolgáltatás megfelelő volta

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.2.2.2. A belső ellenőrzés rendszerének felmérése

☒ Könyvvizsgálói véleményének kialakításakor a könyvvizsgáló általában nem támaszkodhat kizárólag az alapvető vizsgálati tesztek eredményeire, az alábbiak miatt:

- **nagyszámú ügylet betáplálása a rendszerbe a bankok részéről;**
- **az ügyleteknek a rendszerbe történő betáplálási módja;**
- **a banki műveletek földrajzi szétszórtsága; és**
- **a számítógépes és az elektronikus pénzforgalmi rendszerek kiterjedt használata.**

A legtöbb esetben a könyvvizsgáló tehát kénytelen jelentős megbízhatóságot tulajdonítani a bank belső ellenőrzési rendszerének. Amikor így jár el, gondosan értékelnie kell a rendszert annak megállapítása végett, hogy milyen fokú megbízhatóságot tulajdoníthat neki az általa végzendő könyvvizsgálati eljárás jellegének, ütemezésének és terjedelmének meghatározásában. (1006/32.)

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

A belső ellenőrzés **hatóköre és céljai eltérhetnek** a különböző nagyságú és szervezeti felépítésű pénzügyi intézmények esetében.

A belső ellenőrzési rendszer megismerésének szempontjai a hitelintézetek esetében:

- **engedélyezési-jóváhagyási rendszer** (jogosultság, engedélyezés összeghatárai, ügylet típusok kockázati szintje, áthúzódó ügyletek)
- **nyilvántartási rendszer** (egyenlegez -egyeztet rendszer, különleges számviteli eljárások ellenőrzései, új termékek számviteli elszámolása, értékelési eljárások),
- **számítástechnikai és elektronikus feldolgozási rendszer, hozzáférhető ségi rendszer** (nyilvántartási vezetési funkciók elkülönítése),
- **egyeztetési ellenőrzési rendszer** (leltárak, értékellenőrzések piaci árhoz, év végi eljárások ellenőrzési rendszere),
- **letétkezelési rendszer** (feladatok ellátása, ellenőrzési feladatok ellenőrzése)

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

A belső ellenőrzési rendszer összetevői közül;

- a) az ellenőrzési környezetet,
- b) a gazdálkodó kockázat-felmérési folyamatát,
- c) a számviteli és a vezetési információs rendszert,
- d) az ellenőrzési tevékenységet és
- e) a kontrollok figyelemmel kísérését említjük.

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

- a) **Ellenrzési környezet, amelyben a bels ellenrzési rendszer m ködik.**

PMegfontolást érdemi szempontok lehetnek az alábbiak:

- **a bank szervezeti struktúrája, illetve a hatáskör- és felel sség-átruházás módja;**
- **a vezet i ellen rzés színvonala;**
- **a bels audit-rendszer tevékenységi köre és hatékonysága;**
- **a kulcspozíciókban lev személyek min sége;**
- **a bankfelügyeleti ellen rzés mértéke.Î (1006/58.)**

Csalások, hibák kockázatának felmérése

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

50 A csalásból vagy hamisításból eredő lényeges hibás állítások fel nem tárásának kockázata nagyobb, mint a hibákból adódó lényeges hibás állítások feltáratlanságának a kockázata, mivel a csalások és a hamisítások rendszeres velejárói olyan cselekmények, amelyek ezek eltitkolására szolgálnak. Ilyen cselekmények például az összejátszás, hamis okmányok felhasználása, üzleti események rögzítésének szándékos mellőzése, vagy pedig a könyvvizsgáló szándékos félrevezetése (1004/30.)

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

b) A gazdálkodó kockázat-felmérési folyamata

A könyvvizsgálónak ismereteket kell szerezni arról, hogy

- **a vezetés azonosítja-e a beszámoló szempontjából releváns üzleti kockázatokat,**
- **készít-e becslést a kockázatok jelentőségére vonatkozóan,**
- **felméri-e azok elfordulásának valószínűségét, valamint arról, hogy**
- **milyen döntéseket hoz azok kezelését célzó lépésekről.**
- **Van-e a pénzügyi kimutatásokban olyan lényeges hibás állítás, amit a könyvvizsgáló azonosított, de a vezetés nem?**

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

A legjelentősebb a hitelezési kockázat, azt jelenti, hogy az adós vagy az ügyfél a kötelezettségét a lejáratkor vagy azt követően nem tudja teljes értékben rendezni,

- **helyettesítési kockázat**, ami annak kockázata, hogy az ügyfél vagy szerződő fél nem teljesíti a szerződés feltételeit és a kieső ügyletet egy másikkal kell pótolni folyó piaci áron
- **pénzügyi rendezés elmaradásának** kockázata azt jelenti, hogy az ügylet lezajlik anélkül, hogy az ellenérték az ügyféltől vagy szerződőtől beérkezne

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

A hitelezési kockázat kezelésére a hitelintézetek összetett és átfogó rendszereket és eljárásokat alkalmaznak!

- elbírálás és folyósítás;
- figyelemmel kísérés;
- behajtás;
- időszakos felülvizsgálat és értékelés.

Basel II Egyezmény a tőketervezelményről I és a kockázatkezelésről II

A könyvvizsgálónak fokozott figyelmet kell fordítania arra, hogy a vezetés beazonosítja-e az üzleti kockázatát és annak hatásait, megfelelő válaszokat adnak-e a kockázatok kezelésére.

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

c) A pénzügyi beszámolás és kommunikáció szempontjából releváns információs rendszer, beleértve a kapcsolódó üzleti folyamatokat is

PA számítógépes rendszereket alkalmaznak alapjában véve minden kamatbevétel és kamatráfordítás kiszámítására és rögzítésére, amelyek rendszerint a bank jövedelmezése meghatározásának két legfontosabb összetevő eleme;

- - számítógépes rendszerek segítségével határozzák meg a deviza- és értékpapír-kereskedelmi pozíciókat, illetve számítják ki és rögzítik az ebből keletkező nyereségeket és veszteségeket;
- - megjelenik a nagyarányú, csaknem teljes körű függőség a számítógépes rendszerekkel elállított nyilvántartásoktól, mert ezek jelentik az egyetlen gyorsan hozzáférhető, részletes és naprakész információforrást a banki eszköz- és forrás-pozíciót, mint például az ügyfelek hitel- és betét-egyenlegeit illetően.+(1006/31)

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

A könyvvizsgáló a hitelintézetek esetében további információt szerez

- - a m ködéshez szükséges és jogszabályban el írt adatok nyilvántartására,
- - a pénz és az értékpapírok biztonságos nyilvántartására, a pénzügyi intézmény tevékenységével összefügg országos informatikai rendszerekhez történ közvetlen vagy közvetett csatlakozásra,
- - a tárolt adatok ellen rzéséhez való felhasználására,
- - a biztonsági kockázattal arányos logikai védelemre és a sérthetetlenség védelmére vonatkozóan.

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

d) Az ellenőrzési tevékenysége

Az ellenőrzési tevékenységek azok a politikák és eljárások, amelyek segítik annak biztosítását, hogy a vezetés utasításait végrehajtsák; például, hogy a gazdálkodó céljainak elérését veszélyeztető kockázatok kezelése érdekében meghozzák a szükséges intézkedéseket.

Ilyen ellenőrzési tevékenység

- " a jóváhagyás;
- " a teljesítményellenőrzés;
- " az információfeldolgozás;
- " a fizikai ellenőrzések;
- " a feladatok megosztása

A könyvvizsgáló a vizsgálat során ellenőrizi többek között, hogy

- a hitelfolyósítást a hitelintézet üzletpolitikájával összhangban kezdeményezték, vagy

- a hitelösszeg folyósítását kell hitelképesség-felmérés elzárta-e meg

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

e) A kontrollok figyelemmel kísérése

- **A vezetés a felelős azért, hogy létrehozza és hatékonyan működtesse a belső audit funkciót a pénzügyintézetben, annak méretéhez és működésének jellegéhez mérten**
- Magyarországon a pénzügyi intézménynél működő belső ellenőrzési szervezet célját és feladatát törvény szabályozza.
- Teszteléssel meg kell győződnie a belső ellenőrzés megállapításainak megbízhatóságáról, működésének hatékonyságáról.

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.2.4. A lényegesség különböző szintjei:

- **lényegesség /hibás állítások hatásának értékelésekor használt mérték/**
- **végrehajtási lényegesség / pénzügyi kimutatás szintjén> állítások szintjén/**

A lényegességet figyelembe kell venni:

- (a) **könyvvizsgálati eljárások jellegének, ütemezésének és terjedelmének meghatározásakor, valamint**
- (b) **a hibás állítások hatásának értékelésekor.**

A hitelintézeti sajátosságokból kell kiindulni!

(mérleg-f összeg, az adózás előtti eredmény, a kapott kamatok kamatjelleg bevételek, a saját t ke, az adózott eredmény és a szavatoló t ke) **Jogszámban meghatározott limitek betartása!!!**

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

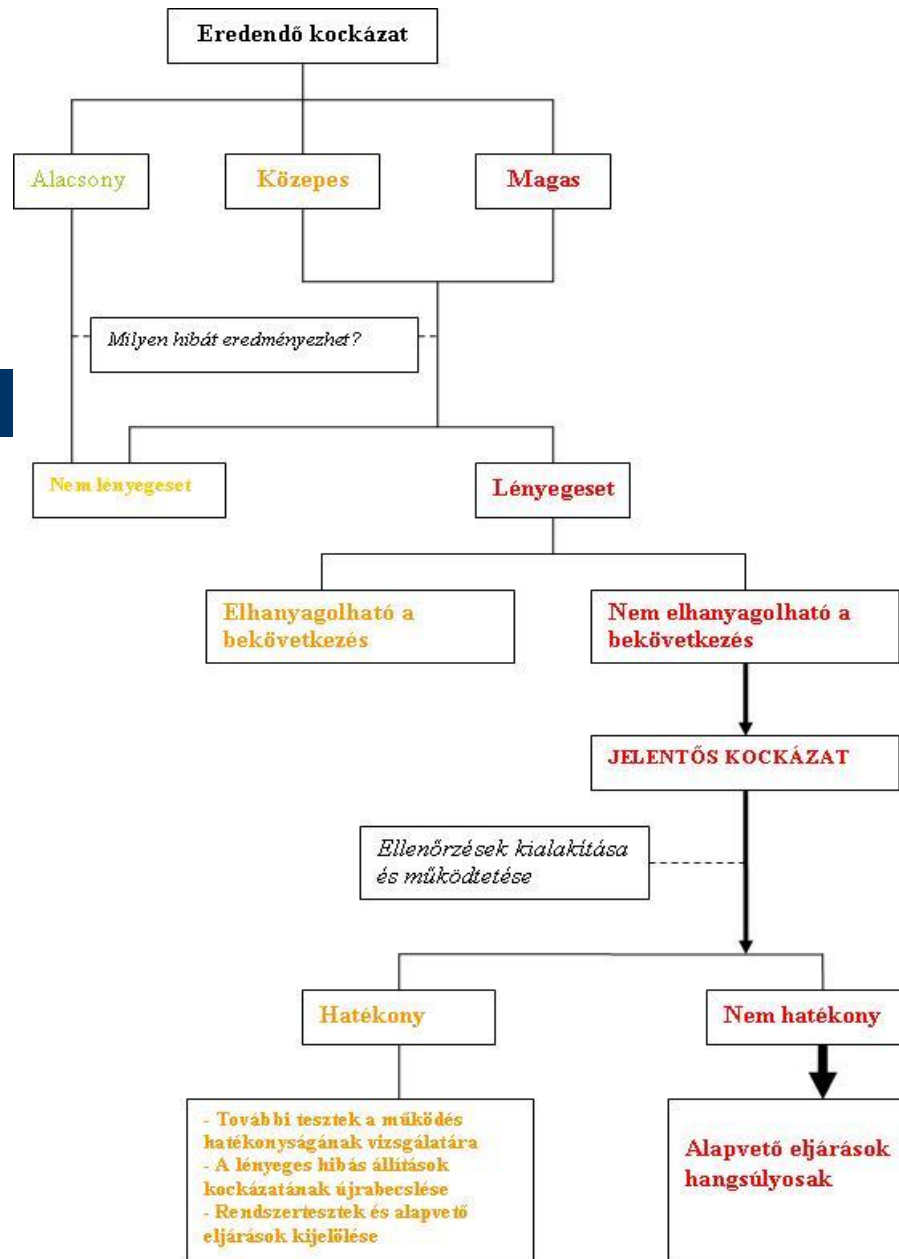
3.2.5. Az állítások szintjén azonosított kockázatok, kockázatbecslés folyamata

▶Az állítások szintjén beazonosított kockázatoknak a könyvvizsgáló általi felmérése alapot nyújt a további könyvvizsgálati eljárások megtervezéséhez és végrehajtásához megfelelő könyvvizsgálati megközelítés mérlegeléséhez.Î (330/8.)

Azonosítani kell a kockázatokat

- **egyenlegek,**
- **ügyletek, ügyletcsoporthoz és**
- **közzétételek tekintetében**

Dokumentálás: II/B5 (folyamatábra), audit-program, III/K11 Számviteli ellenőrzési lista

Kockázattal érintett egyenleg	Azonosított kockázat rövid leírása	Releváns állítások ⁴					Csalási kockázati tényező?	Eredendő kockázat eredeti becslése	Lehet lényeges a lehetséges hibás állítás kockázata? ⁴	Az elhanyagolhatónál nagyobb a lényeges hibás állítás bekövetkezésének valószínűsége ¹	Jelentős kockázat? ²	Ellenőrzések kialakításának és bevezetésének tesztelése ³	Ellenőrzések működési hatékonyságának tesztelése ³	Lényeges hibás állítás kockázatának becslése	Alapvető eljárások	
		L	J	T	É	B									Alapvető elemző eljárások	Adatok tesztelése
<i>Pénzeszközök</i>							M/K/A	I/N	I/N	I/N	Hatékony / nem hatékony / nem tesztelt	Hatékony / nem hatékony / nem tesztelt	M/K/A	I/N	I/N	
<i>Allampapírok</i>							M/K/A	I/N	I/N	I/N	Hatékony / nem hatékony / nem tesztelt	Hatékony / nem hatékony / nem tesztelt	M/K/A	I/N	I/N	
<i>Hitelintézetekkel szembeni követelések</i>							M/K/A	I/N	I/N	I/N	Hatékony / nem hatékony / nem tesztelt	Hatékony / nem hatékony / nem tesztelt	M/K/A	I/N	I/N	
<i>Ügyfelekkel szembeni követelések</i>	<i>Fedezettség értékvizsgálás elszámolás</i>	<i>X</i>		<i>X</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	nincs	M	I	I	<i>Hatékony</i>	<i>Hatékony</i>	<i>M</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	
<i>Hitelintézetekkel szembeni kötelezettség</i>	<i>Nincs</i>	<i>X</i>	<i>X</i>		<i>X</i>	<i>X</i>	nincs	K	I	I	<i>Hatékony</i>	<i>Hatékony</i>	<i>K</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	
<i>Ügyfelekkel szembeni kötelezettség</i>	<i>Nincs</i>	<i>X</i>	<i>X</i>		<i>X</i>	<i>X</i>	nincs	K	I	I	<i>Hatékony</i>	<i>Hatékony</i>	<i>K</i>	<i>I</i>	<i>I</i>	

Kockázattal érintett üzletcsoport	Azonosított kockázat rövid leírása	Releváns állítások					Csalási kockázati tényező?	Eredendő kockázat eredeti becslése	Lehet lényeges a lehetséges hibás állítás kockázata?	Az elhanyagolhatónál nagyobb a lényeges hibás állítás behatárolásának valószínűsége	Jelentős kockázat?	Ellenőrzések kialakításának és bevezetésének tesztelése	Ellenőrzések működtetésének hatékonyságának tesztelése	Lényeges hibás állítás kockázatának becslése	Alapvető eljárások	
		L	T	P	Ért	B									Alapvető elemző eljárások	Adatok tesztelése
Ügyfelekkel szembeni követelések	projekthitelek	X	X	X		X	nincs	M	I	I	I	Hatékony	Hatékony	M	I	I
Kockázattal érintett hűztétel	Azonosított kockázat rövid leírása	Releváns állítások					Csalási kockázati tényező?	Eredendő kockázat eredeti becslése	Lehet lényeges a lehetséges hibás állítás kockázata?	Az elhanyagolhatónál nagyobb a lényeges hibás állítás behatárolásának valószínűsége	Jelentős kockázat?	Ellenőrzések kialakításának és bevezetésének tesztelése	Ellenőrzések működtetésének hatékonyságának tesztelése	Lényeges hibás állítás kockázatának becslése	Alapvető eljárások	
L	J	T	Ért	B	Alapvető elemző eljárások	Adatok tesztelése										
Ügyfelekkel szembeni követelések minősítése	minősítések beutordása	X		X	X	X	nincs	M	I	I	I	Hatékony	Hatékony	M	I	I

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.3 A könyvvizsgálati bizonyítékok megszerzése

A könyvvizsgáló a hitelintézetek esetében az alábbi alapvető eljárásokat alkalmazza:

- **elemző felülvizsgálat**
  - kamatbevétel és kamatráfordítás milyen mértékben tér el az átlagos számlaegyenleg szerinti kintlévőségek és a megállapított kamatláb alapján számított összegektől
  - a jelentős összegű nem törlesztett hitelek létezése
  - számlaösszetétel elemző áttekintése aggályos körülmények feltárása érdekében, mint például a kockázat nem kívánatos koncentrációja egyes üzletágakban vagy fiókokhoz tartozó területeken
- **szemrevételezés** (nemesfémek, értékpapírok, hitelszerződéses stb.)
- **információk bekérése és visszaigazolás** (kölcsönbiztosítéki pozíciók konkrét hitelekre vonatkozóan; eszköz-, forrás- és határidős vételi és eladási pozíciók ügyfeleknél és szerződésfeleknél)

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.3.2. Az állításokhoz kapcsolódó alapvető vizsgálati eljárások

3.3.2.1 Egyenlegek más bankoknál

3.3.2.2 Pénzpiaci értékpapírok

3.3.2.3 Forgalomképes értékpapírok

3.3.2.4 Ügyfelekkel szembeni követelések (folyamatábra)

3.3.2.4 Ügyfelekkel szembeni kötelezettségek

3.3.2.5 Az elvégzett alapvető eljárások dokumentálása

A III Tartalmi rész felépítése:

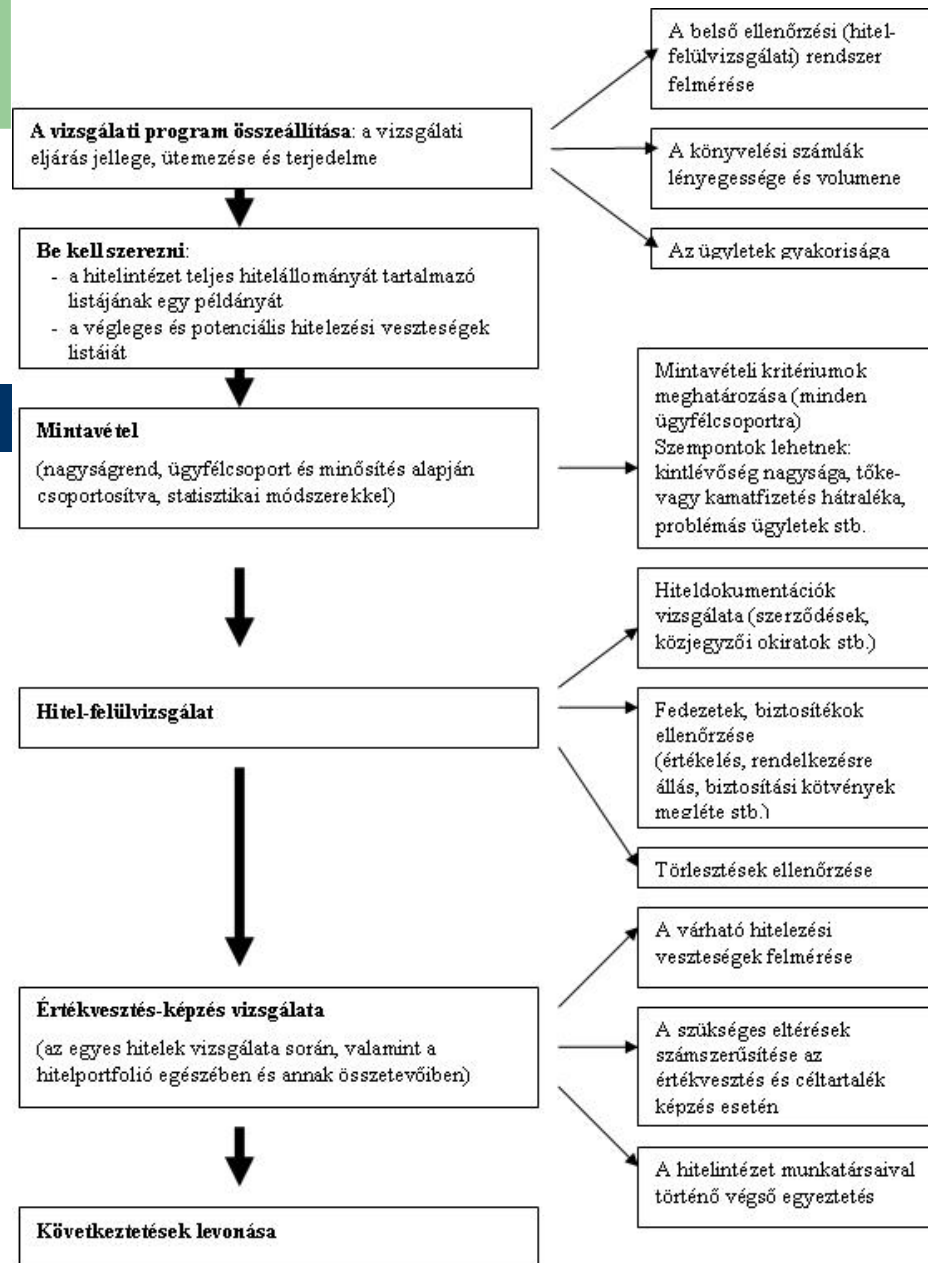
- **+ Auditprogram (standardizált munkaprogram az adott területre)**
- **+ F lapok (a lényeges változások magyarázata, változások bemutatása abszolút és százalékos értékben)**
- **+ Munkalapok (cél, módszer, eredmény, következtetés dokumentálására)**
- **+ Részletezések (részletező táblák a mérleg és eredménykategóriák vizsgálatához)**
- **+ Számviteli ellenőrzési lista az adott területre (A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény és a 250/2000 Korm. rendelet előírásait véve figyelembe)**

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

IV. fejezetben található

Hitelvizsgálati táblák

Kiegészítő különjelentés elemző táblái

2012.11.11.

Brehószkiné Mile Adrien
könyvvizsgáló, okl adószakért

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

A hibás állítások dokumentálására a **II/C3** referenciaszámú minta dokumentációk adnak lehetőséget:

- **II/C3.1** egyedileg a lényegességi küszöbértéket meghaladó tételek
- **II/C3.2** egyedileg a lényegességi küszöbérték alatti tételek
- **II/C3.3** a nem módosított bemutatási és közzétételi hibák

A nem módosított hibás állításokról készített kimutatásokat (II/C3.1-3 lapokat) a teljeségi nyilatkozathoz csatolni kell

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.3.3 A kapcsolt vállalkozásokkal

folytatott ügyletek létezése (A vizsgálat kiterjed a kapcsolt felek létezésének, a velük folytatott ügyletek engedélyezésének és az alkalmazott ellenrészési tevékenység megfelelőségének ellenrészésére)

3.3.4 A fordulónap utáni események (Ilyen ügyletek például kötelezettségvállalások meghatározott értékpapírok megvételére vagy eladására az év vége után, illetve olyan hitelnyújtások, ahol a tőkés- és kamatfizetések a hitelfelvevő részéről még nem váltak esedékessé) II/C6

3.3.5 Vállalkozás folytatásának elve II/C5

3.3.6 A vezetés nyilatkozatai II/C8, II/C7

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

3.4 Áttekintés, az eredmények értékelése

Elegend és megfelel bizonyítékokra tett-e szert a könyvvizsgálati eljárások elvégzése során a könyvvizsgálói vélemény alátámasztására

Dokumentálás: II/D1,

III Tartalmi rész /F lapok

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

3.5 Jelentéskészítés

a) Független könyvvizsgálói jelentés az éves beszámolóról (dátumozás)

b) Speciális jelentéstételi kötelezettség (Hpt. 136. § (1))

Kiegészít külön jelentésnek tartalmaznia kell:

- az értékelés szakmai helyességét,
- az el írt és szükséges értékhelyesbítések és leírások elvégzését,
- az el írt és szükséges tartalékok képzésének megtörténtét,
- a szavatoló t kére, a t kemegfelelésre, folyamatos fizet képességre, valamint az egyes pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartását,
- az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, illet leg a prudens m ködésre vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB tv., a pénzforgalomról szóló jogszabályok, a devizajogszabályok, illetve felügyeleti és jegybanki határozatok betartását, valamint
- a megfelel ellen rzési rendszerek m ködését.

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

c) Jelentéstételi kötelezettség esetei (Hpt. 134 § (1))

- a) a könyvvizsgálói záradék korlátozása vagy megtagadása válhat szükségessé,
- b) b nceselemény elkövetésére vagy a pénzügyi intézmény bels szabályzatának súlyos megsértésére, illet leg az el z ekben említettek súlyos veszélyére utaló körülményeket észlel,
- c) e törvény vagy más jogszabályok, illetve az MNB rendelkezéseiben foglalt el írások súlyos megsértésére utaló körülményeket észlel,
- d) a pénzügyi intézmény kötelezettségeinek teljesítését, a rábízott vagyoni értékek meg rzését nem látja biztosítottnak, vagy
- e) a pénzügyi intézmény bels ellen rzési rendszereinek súlyos hiányosságait vagy elégtelenségét állapítja meg,
- f) jelent s véleménykülönbség alakult ki közte és a pénzügyi intézmény vezetése között a pénzügyi intézmény fizet kéességét, jövedelmét, adatszolgáltatását vagy könyvvezetését érint , a pénzügyi intézmény m kódését lényegesen érint kérdésekben.

d) A vezet i levél II/E2

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

3.6. Összegzés II/F1

4. A könyvvizsgálati eljárások végrehajtása, ütemezése

- a fordulónap előtt végrehajtható eljárások és
- a fordulónap után végrehajtható eljárások

5. Ismétlődő megbízások

A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana, alkalmazása a gyakorlatban

6. A Felügyelet és a könyvvizsgáló kapcsolata

- **Számos olyan terület van ahol a Felügyelet és a könyvvizsgáló felhasználhatják egymás munkáját. A vezetési levelek és a Külön kiegészítő jelentések, melyeket a könyvvizsgáló terjeszt el, értékes betekintést nyújthatnak a Felügyeletnek a hitelintézet működéséről.**
- **A Felügyelet szakmai iránymutatása, az összegzett tapasztalatok és az abból levont következtetések segíthetik a könyvvizsgáló munkáját, rávilágíthatnak olyan kérdésekre, amelyek addig elkerülték a könyvvizsgáló figyelmét.**

*A közepes és kishitelintézetek könyvvizsgálatának módszertana,
alkalmazása a gyakorlatban*

Köszönöm a figyelmüket!